

Jumalateenistus Nõos P, 19.02.23 kell 11.00, *Esto mihi*

Lektsioonid: Jr 8:4–7; 1Kr 13

Pihikõne: Mt 13:8

Jutlus: Jh 12:25–33

Laulud: 399; 472 (1–4, 5); 325; 265

Kes oma elu armastab, see kaotab selle, ja kes oma elu vihkab selles maailmas, see hoiab selle igaveseks eluks. Kes tahab mind teenida, peab järgnema mulle, ja kus olen mina, sinna saab ka mu teenija. Kes iganes mind teenib, seda austab mu Isa. Nüüd on mu hing ehmunud. Ja mida ma ütlen? Kas ma pean ütleva: Isa, päästa mind sellest tunnist? Kuid ma olen juba astunud sellesse tundi. Isa, kirgasta oma nime!” Siis tuli hääl taevast: „Ma olen kirgastanud ja kirgastan veel.” Rahvahulk, kes seisis ja kuulis, arvas, et kõu müristas; aga teised ütlesid: „Ingel rääkis temaga.” Jeesus kostis: „See hääl ei sündinud minu, vaid teie pärast. Nüüd käib kohus selle maailma üle, nüüd kihutatakse välja selle maailma vürst. Ja kui mind maa pealt ülendatakse, siis ma tõmban kõik enese juurde.” Aga seda ta ütles, et viidata, millist surma tal tuleb surra.

Armsad sõbrad! Jh 12. peatükk, millest meie kirjakoht pärineb, on selles evangeeliumis viimane, milles Jeesus õpetab kõiki inimesi. Edaspidi, enne oma ristisurma, õpetab ta veel ainult jüngreid.

Seepärast on see väga sobiv kirjakoht tänaseks pühapäevaks, vanakirikliku nimega *Esto mihi* („Ole mulle kaitsjaks kaljuks“ Ps 71:3), mis on viimane pühapäev enne Kristuse kannatusaega. Kannatusaeg aga on juba kristlaste endi läbikatsumise aeg, fookuses on iga kristlase vahekord Jumalaga. Siis pole kirikul justkui aegagi maailma õpetada, tuleb tegelda iseendaga.

Aga nüüd, meie kirjakohas, selle eel ja järel, õpetab Jeesus veel rahvast. Keda ta siis õpetab?

Alustame juutidest. Need jagunevad siin peatükis kahte liiki: need, kes Jeesusesse ei usu ja need, kes usuvad, kuid ei julge seda tunnistada.

Neid, kes Jeesusesse ei usu, nimetab evangelist Johannes siin „rahvahulgaks“. Jh 12:29 on öeldud: „Rahvahulk, kes seisis ja kuulis, arvas, et kõu müristas; aga teised ütlesid: „Ingel rääkis temaga.” See on siis reaktsioon sellele, et Isa hääl taevast vastas Jeesuse palvele. Kõik kuulsid seda häält. Osa pidas seda kõuekõminaks, osa aga, kes olid teadlikumad, pidasid seda ingli kõneks, sest VT-s, juutide pühakirjas kõneleb inimestega Jumala nimel vahel ka ingel, nt Aabrahami ja Iisaki loos 1Ms 22:11.

Rahvahulk vaidleb siin meie kirjakoha järel Jeesusega: „Meie oleme Seadusest kuulnud, et Messias jääb igavesti. Kuidas sina siis ütled, et Inimese Poega peab ülendatama? Kes see Inimese Poeg on?” Nad on küll kuulnud Messiast, kuid ei mäleta, et Taaniel kõneleb tõepoolest Inimese Pojast. Või kui mäletavad, siis ei saa nad juba Taanieli raamatus täpselt aru, kes see Inimese Poeg on ega ei oska Jeesuse kõnes seoseid näha.

Kogu selle kognitiivse segaduse põhjus on aga ikkagi ainult see, et rahvahulk ei usu Jeesusesse. Evangelist toob Jh 12:37 ka välja, et Jeesus oli rahvahulga silma all teinud suuri tunnustähti, suurim neist Laatsaruse surnuist üles äratamine, kuid vaatamata neile ei uskunud rahvahulk Jeesusesse.

Mõtleme korraks maailma peale, milles meie praegu elame. Kas meie ümber on usku Jeesusesse? Kuulasin eile õhtul Vikerraadiost saatesarja „Eesti lugu“ saadet, milles ajaloodoktor Lea Kõiv kõneles 17. sajandi kirikust ja kirikurahvast Eesti alal. Pikemalt peatus dr Kõiv õp Andreas Sandhagenil ja õp Georg Mülleril.

Jutt oli huvitav ja asjatundlik, kuid minu kõrva riivas see, kuidas õpetlane Sandhagenist kõneles. Sandhagen toetanud oma aja müstikuid ja prohveteid ning ujunud omas ajas seetõttu vastuvoolu. Dr Kõiv jättis mulje nagu oleksidki tollased müstikud, prohvetid ja nägemustenägijad ühed ullikesed, keda ei tasu tõsiselt võtta ja Sandhagen, muidu väga õpetatud mees, tegi nende toetajana valesti, omades nõrkust nende ullikeste vastu.

Palun vabandust, kui teen valesid järeldusi ajaloodoktori usu kohta, kuid usklik inimene oleks Sandhageni soosingust müstikute, prohvetite ja nägemustenägijate vastu kõneldud hoopis teisiti. Võib-olla midagi sarnast nagu Suurkohtu liige, variser Gamaliel Ap 5. peatükis, kes ütles apostleid

kiusavale Suurkohtule: „Jätke need inimesed rahule ja laske neil olla – sest kui see nõu või tegu on inimestest, siis see läheb tühja, aga kui see on Jumalast, ei suuda teie seda hävitada –, et teist ei saaks sõdijaid Jumala enese vastu!”

Tahan öelda, et kirikus on alati olnud inimesi, kellega Jumal kõneleb ja kes peavad seda teistele edasi kuulutama. Nii oli 17. sajandil ja nii on ka tänapäeval. Kui mõned inimesed võtavad selliseid müstikuid, prohveteid ja nägemustenägijaid tõsiselt, siis on Jumal neile andnud usu, mis lubab neil märgata Jumala tegusid.

Tõin selle kogemuse näiteks meie ümber valitsevast uskmatuses, võimetusest või tahtmatusest näha ühiskonnas ja ajaloos Jumala tegusid. Ent liigun nüüd järgmise rühma juurde, kes Jeesust seal Jeruusalemmas kuulasid.

Ütlesin ennist, et juudid, keda Jeesus siin Jh 12. peatükis õpetab, jagunevad kaheks liigiks: nendeks, kes Jeesusesse ei usu ja nendeks, kes usuvad, kuid ei julge seda tunnistada. Esimesest liigist oli juba juttu. Teisest liigist kõneleb evangelist Jh 12:42j: „Siiski uskus ka palju ülemaid temasse, kuid nad ei tunnistanud seda variseride pärast, et neid ei heidetaks kogudusest välja, sest nad eelistasid inimeste tunnustust Jumala tunnustusele.“

Ühiskonna väljapaistvama osa hulgas on alati olnud usklikke inimesi. Praegu valmistutakse Eestis suure hooga Riigikogu valimisteks ja ristiinimesel oleks lihtsam oma poliitilisi valikuid teha selle järgi, kas kandidaat on usklik või mitte. Ent mida me teame kandideerivate poliitikute usust? Üht-teist, aga suurt mitte midagi. Sest formaat, milles nad tegutsevad, ei soosi oma usu tunnustamist. Kui Jeesuse ajal ei tunnistanud ülemad oma usku selle pärast, et neid ei heidetaks kogudusest välja, siis näib, et tänapäeval ei tunnista poliitikud oma usku selle pärast, et neid ei peetaks tõsiseltvõetamatuks – kes ju usklikud eesti avaliku arvamuse jaoks siiski on.

Pealegi on Eesti valimissüsteem selline, et valida saab kandidaati, kes kandideerib sinu valimisringkonnas. Ja kui seal pole ühtegi usklikku inimest, siis ei saa sa sel pinnal oma valikut teha. Ja kui su valimisringkonnas ongi mõni inimene, keda sa tema usu pärast toetaksid, siis ei pruugi ta saada piisavalt hääli ja tema asemel saab Riigikokku tema erakonna kandidaat, kes pole usklik.

Aga läksin nüüd oma tõstatatud temast liiga kaugele. Tahtsin öelda seda, et oma Jeesuse usaldamise tunnistamine pole lihtne inimestel, kes peavad juhtima sedasama uskmatud rahvahulka, kellest algul juttu oli. See nõuab topeltusku ja lisaks ka palju julgust.

Ent Jeesus õpetab Jh 12. peatükis veel ühte liiki rahvast, kellest siiani pole juttu olnud. Nimelt kreeklasi. Kreeklased on kogu UT-s paganate sümbol. Seal, kus kõneldakse kreeklastest, peetakse silmas neid, kes pole juudid, ei tunne Jumalat ja on seega paganad.

Kuid just paganad, kreeklased tulevad Jh 12:21 järgi Jeesuse jüngri Filippuse juurde ja ütlevad talle: „Isand, me tahame Jeesust näha.” On imeline, kuidas inimesed, kes Jumalat ei tunne, Pühakirja ei tunne, kuid on neist midagi kuulnud, igatsevad nendega kohtuda! Just sellised inimesed on oma südames kõige avatumad Jumala kutsele! See kutse aga kehtib kahtlemata kõigile inimestele. Nagu Jeesus ütleb Jh: 12:35: „Valgus on veel pisut aega teie seas. Käige, kuni teil valgus on, et teid ei tabaks pimedus.“ Jumala valgus oli tema kaasaegsete hulgas ja need, kes selle n-ö ära tabasid, olid õndsad.

Võib arvata, et kogu selle lõigu, mida meie tänase jutluse kirjakohtu ette lugesin, kõnelebki Jeesus neile kreeklastele, kes teda näha palusid. Kõneleb paganaile, kes pole oma elu sihiga rahul. Kõneleb igauhele, kes näeb oma elu mõttetust, kuid aimab, et kusagil on mingi lahendus.

Jeesus ütleb Jh 12:25: „Kes oma elu armastab, see kaotab selle, ja kes oma elu vihkab selles maailmas, see hoiab selle igaveseks eluks.“ Algkeeles kasutatakse siin „elu“ jaoks sõna ψυχή, mida tavaliselt tõlgitakse „hingeks“. Niisiis tuleks Jeesuse mõtet mõista nii, et see, kelle hing pole siin maailmas rahul, see igatseb igavest elu.

Seepärast ei tasu loota ja igatseda, et meie hing siin maailmas peaks tingimata rahul olema. Rahu on meil Jumalal. Siiski Jeesus ütleb Jh 14:27: „Rahu ma jätan teile, oma rahu ma annan teile. Mina ei anna teile nõnda, nagu maailm annab. Teie süda ärgu ehmu ega mingu araks!“ Ka selles maailmas on meil siiski juurdepääs Jumala rahule, kui me usume Jeesusesse.

Jeesus lõpetab meie kirjakohta mõttega Jh 12:32: „Ja kui mind maa pealt ülendatakse, siis ma

tõmban kõik enese juurde.“ Tol hetkel, kui Jeesus seda kõneles, valmistus ta juba ristisurmaks. Mitte keegi, kes ei usu ülestõusnud Jeesusesse, ei koge siiski seda, mida Jeesus nimetab „enese juurde tõmbamiseks“.

Nõnda said Jeesuse kõned teda ümbritsevaile rahvahulgale, ülemaile ja kreeklastele läbi. Nõnda saavad kord läbi Jeesuse kõned ka meie aja uskmatuile, oma usku mittetunnistavaile inimestele ja usu otsijaile. Millal see juhtub, teab ainult Jumal. Kuid nüüd algab Kristuse kannatusaeg, mil kirik, nagu juba algul öeldud, tegeleb iseendaga, katsudes läbi, kas tema on valmis selleks, kui Jeesus tuleb ja soovib kõiki enese juurde tõmmata. Olgem siis meiegi selleks valmis, armsad õed ja vennad Kristuses!

Aamen.